

Nr 410

Av herr **Bengtsson** i Varberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

Den lösning av pensionsfrågan, som presenteras i Kungl. Maj:ts proposition nr 55, hälsas med stor tillfredsställelse av alla dem som vill att pensionsfrågan skall lösas. Förslaget har även den förtjänsten att de medborgare som redan uppnått eller snart uppnår pensionsåldern inte blivit bortglömda. Genom uppräknigen av folkpensionen blir de delaktiga i den framtida standardhöjningen. Vidare gynnas dessa årsklasser av övergångstidens mera generösa beräkning av tilläggs pensionen. Trots detta blir deras tilläggs pension förhållandevis blygsam, varför man på alla sätt bör bevaka deras möjligheter att erhålla pension från eventuella pensionsstiftelser och ur vederbörliga pensionsfonder.

I åtskilliga fall har arbetsgivare ställt i utsikt s. k. trotjänarpensioner eller understöd på ålderdomen åt sina anställda. Socialministern påpekar i propositionen att anordningarna är mycket otrygga eftersom någon juridisk förpliktelse gentemot den anställde i regel inte föreligger. Det finns emellertid skäl att utgå ifrån att arbetsgivarna kommer att stå för sina utfästelser. På sina håll har företagen avsatt relativt stora belopp för detta ändamål. Genom bestämmelserna i skattelagstiftningen har företagen funnit att sådana ersättningar varit fördelaktiga eftersom en stor del av beloppen eljest skulle erlagts i skatt.

I många fall har understödet till pensionären upptagits till mellan 1 000 och 1 500 kronor per år. I verkligheten stannar oftast dessa relativt generöst fastställda belopp emellertid på papperet. Det hör nämligen säkert till undantagen att pensionärerna tillerkännes de fastställda maximala pensionerna. Genom ett vanligen förekommande villkor i pensions- eller understödsgrunderna blir ofta hela anordningen en illusion för den anställde. Villkoret går vanligen ut på att pensionen från stiftelsen inte får fastställas till sådant belopp att den tillsammans med annan sidoinkomst inverkar reducerande på de inkomstprövade folkpensionsförmånerna.

När den anställde uppnår pensionsåldern är han oftast i den ekonomiska situationen att han enligt pensionsnämndens inkomstberäkning "konsumerat" hela eller en del av den avdragsfria årsinkomsten på 1 000 eller om han är gift 1 500 kronor. Utrymmet för pension från arbetsgivaren är allt-

så mycket starkt begränsat. Eftersom man inte för närvarande kan slopa inkomstprövningen inom folkpensioneringen bör man enligt vår mening vidtaga åtgärder så att pensioner och understöd från befintliga stiftelser utgår i större utsträckning än nu.

Olika lösningar av problemet kan anvisas. Man kan naturligtvis ändra bestämmelserna för stiftelsepensionerna på sådant sätt att begränsningsregeln slopas. En sådan lösning förutsätter sannolikt separata beslut för varje företags pensionsgrunder. Resultaten av de försök, som de anställda gjort för att få till stånd sådana ändringar, tyder inte på att det föreligger stora utsikter att lösa frågan denna väg. En annan metod vore att väsentligt höja folkpensioneringens avdragsfria årsinkomst och därigenom öka utrymmet för pensionärens arbetsinkomst och för s. k. trotjänarpensioner. En sådan lösning måste troligen avvisas med hänsyn till bl. a. ekonomiska skäl. Höjer man den avdragsfria årsinkomsten stiger nämligen omedelbart statens och kommunernas utgifter till folkpensionsändamål mycket kraftigt.

Problemet kan lösas genom en annan metod, som tidigare med framgång prövats inom folkpensioneringen. Man kan privilegiera en viss del av sådan inkomst som utgår i form av pension. Liksom vid tidigare tillfällen då metoden använts kan givetvis även nu skäl anföras emot den. Emellertid väger skälen för enligt vår mening tyngre.

Folkpensioneringslagen av år 1935 stadgade att en viss del av inkomst i form av pension eller understöd som utgick på grund av egen eller anförvants förutvarande arbetsanställning icke skulle påverka de inkomstprövade folkpensionsförmånerna. När pensionsnämnderna fastställde pensionärens årsinkomst skulle man i respektive ortsgrupp icke medräkna 300, 350 och 400 kronor av eventuell pension från arbetsgivaren. Motivet angavs vara att stimulera arbetsgivaren att sörja för sina anställdas pensionering. Det kan påpekas att den avdragsfria årsinkomsten utgjorde 100 kronor för den ensamstående och 200 kronor för äkta makar vid den tidpunkt då de ovan angivna privilegieringsbestämmelserna infördes. Dessa belopp höjdes sedermera till 200 respektive 400 kronor med oförändrade privilegieringsbestämmelser.

När den nuvarande folkpensioneringslagen kom till 1946 fastställdes den avdragsfria årsinkomsten till 400 respektive 600 kronor. Med hänsyn till dessa nya gränser ansågs det inte längre påkallat att ha kvar bestämmelsen om privilegieringen. Den dåvarande inställningen får dessutom i viss utsträckning ses mot bakgrunden av att ålderspensionen gjordes helt oberoende av pensionärens eventuella sidoinkomst. Redan 1950 uppdrog emellertid regeringen åt en kommitté att bl. a. utreda folkpensioneringens inkomstprövning. Med anledning av utredningens förslag beslutades vid 1952 års riksdag att den avdragsfria årsinkomsten skulle höjas till de be-

lopp som nu gäller, nämligen 1 000 respektive 1 500 kronor. Samtidigt fastställdes gynnsammare avdragsregler.

Ett viktigt motiv för ändringarna var att arbetsgivarna skulle få större möjlighet att ordna pensionsfrågan för sina anställda utan att folkpensionens inkomstprövade förmåner minskades alltför kraftigt. Vid samma tillfälle ändrades folkpensioneringslagen på flera viktiga punkter. Lagändringarna skulle träda i kraft 1 januari 1954 med undantag av bestämmelserna om inkomstprövningen. Under tiden 1 juli 1952—31 december 1953 privilegierades nämligen inkomst som utgick i form av pension på grund av egen eller anhörigs förutvarande arbetsanställning. De privilegierade årsbeloppen fastställdes till 600 respektive 900 kronor, varigenom den avdragsfria årsinkomsten på 1 000 respektive 1 500 kronor kom att tillämpas redan från och med 1 juli 1952 för denna kategori.

Enligt vår mening bör liknande bestämmelser ånyo intagas i folkpensioneringslagen. Kommer inkomstprövningen så småningom att slopas, uppstår inga problem med en dylik bestämmelse.

Bibehålles inkomstprövningen, behöver privilegieringsbestämmelserna icke hindra en justering av den avdragsfria årsinkomsten.

Hur stor del av pensionen som på detta sätt skall undantagas vid inkomstberäkningen är en avvägningsfråga. Frågan huruvida vederbörandes civilstånd skall påverka beloppets storlek kan även diskuteras. Vi stannar vid att föreslå att man privilegierar en arbetsgivarpension på 700 kronor för ensam pensionär och sammanlagt 1 000 kronor för ett pensionärspar.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 55 måtte besluta följande ändring av 13 § 1 mom. i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering:

13 §.

1 mom. Med årsinkomst avses i denna lag all den inkomst, för år räknad, som någon skäligen kan antagas komma att under den närmaste tiden åtnjuta. Såsom inkomst räknas icke folkpensionsförmån, allmänt barnbidrag, sjukhjälp från allmän sjukkasse eller understöd som någon på grund av skyldskap eller svägerlag må vara föranledd att utgiva, och ej heller pension som utgår på grund av egen eller anhörigs arbetsanställning och som ej utgives i anledning av olycksfall i arbete eller däri ådragen yrkessjukdom till den del pensionen understiger 500 kronor om året för gift pensionsberättigad och 700 kronor om

året för annan pensionsberättigad. I fråga om äkta makar skall pensionen för envar av dem beräknas till hälften av deras sammanlagda pension.

Stockholm den 26 februari 1958

Ingemund Bengtsson
i Varberg

Valter Kristenson
i Göteborg

Tore Bengtsson
i Halmstad

Anders Forsberg
i Nässjö

Viola Sandell

Eric W. Johanson

Eric Svenning

Einar Henningsson

T. Fredriksson

Hugo Bengtsson
i Landskrona
